

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT-EKSAMEN
NOVEMBER 2024

REKENINGKUNDE: VRAESTEL I

NASIENRIGLYNE

Tyd: 2 uur

200 punte

Hierdie nasienriglyne is opgestel vir gebruik deur eksaminators en hulpeksaminators van wie verwag word om almal 'n standaardiseringsvergadering by te woon om te verseker dat die riglyne konsekwent vertolk en toegepas word by die nasien van kandidate se skrifte.

Die IEB sal geen bespreking of korrespondensie oor enige nasienriglyne voer nie. Ons erken dat daar verskillende standpunte oor sommige aangeleenthede van beklemtoning of detail in die riglyne kan wees. Ons erken ook dat daar sonder die voordeel van die bywoning van 'n standaardiseringsvergadering verskillende vertolkings van die toepassing van die nasienriglyne kan wees.

VRAAG 1 VOORRAAD EN BTW

Verwys na die inligting aangaande Caitlyn se Koffie.

Hierdie vraag bestaan uit twee dele: 1A en 1B.

VRAAG 1A VOORRAADSTELSELS

Pakke bone – eerste-in-eerste-uit (EIEU)

1.1 Bereken die getal pakke bone wat aan die einde van die finansiële jaar, 29 Februarie 2024, voorhande was.

$$9\ 000 + 55\ 000 - 150 - 1\ 600 - x = 45\ 000$$

$$= 17\ 250$$

1.2 **Gebruik die EIEU-metode** en bereken die koste van verkope vir die pakke bone vir die jaar geëindig 29 Februarie 2024.

9 000 – 150 = 8 850 × 22 = 194 700	
28 000 – 1 600 = 26 400 × 20 = 528 000	
9 750 × 18	= 175 500
45 000	898 200
Aanvaar alternatief – Periodieke berekening:	
9 000 × 22 = 198 000	(198000 – 3300) = 194700
+ 1 144 000	(1144000 – 32000) = 1112000
(28 000 × 20 = 560 000)	
(13 000 × 18 = 234 000)	
(14 000 × 25 = 350 000)	
Minder (35 300)	oopbalans 19800
(150 × 22 = 3 300)	+ aankope 1144000
(1 600 × 20 = 32 000)	– voorskot (3000)
Minder (408 500)	– terugsendings (32000)
(3 250 × 18 = 58 500)	– sluitbalans (408500)
(14 000 × 25 = 350 000)	cos 898200
= 898 200	

1.3 Caitlyn is bekommerd omdat die waarde van haar voorraad bone gedurende die jaar van R198 000 tot R408 500 toegeneem het. Sy sê die risiko vir haar onderneming is dat die bone oud raak na 6 maande en dat sy nie die voorraad sal kan verkoop nie.

1.3.1 Bereken die gemiddelde tydperk (getal dae wat voorraad voorhande is) wat dit neem om haar voorraad bone te verkoop.

$$\frac{\frac{1}{2} (198\,000 + 408\,500)}{898\,200} \times 365$$

= 123,23 dae

Aanvaar alternatief – eenheidsmetode:

$$\frac{\frac{1}{2} (9\,000 + 17\,250)}{45\,000} \times 365$$

= 106,45 dae

Koffiebekers – Geweegde Gemiddelde

1.4 1.4.1 Bereken die geweegde gemiddelde van een koffiebeker.

$$\frac{18\,000}{1\,200} + \frac{264\,000}{22\,000} - \frac{32\,500}{2\,500} + \frac{27\,140}{100} = \frac{276\,640}{20\,800}$$

= R13,30
(1 200 × 15)

* aanvaar netto effek van opbrengs

$$\frac{231\,500}{19\,500}$$

1.4.2 Bepaal die werklike winsgrenspersentasie wat op **een** koffiebeker deur die onderneming behaal is.

$$\frac{30 - 13,30}{13,30} \times 100 \quad \text{OF} \quad \frac{6000000 - 266000}{(20000 \times 13,30) + 266000} \times 100$$

= 125,56%

= 125,56%

- 1.5 Verduidelik kortliks waarom die onderneming gekies het om die geweegde gemiddelde–metode te gebruik om die koffiebekers te waardeer.

Homogene produk; geen vervaldatum nie; nie bondelafhanklik nie; pryswisselings.

- 1.6 **Verduidelik** aan die eienaar hoe die aanbied van n lojaliteitskaart wat gereelde klante op n 10%–korting geregtig sal maak beide n **finansiële** voordeel en n **finansiële** nadeel vir die onderneming kan wees.

Voordeel: Verhoog verkoops VOLUMES en dus meer bruto wins

Nadeel: Verlaag die winsgrenspersentasie op verkope en moet dus meer verkoop of pryse infleer om dit te dek

FINANSIËLE rede moet die finale wins beïnvloed

VRAAG 1B BTW**BTW word teen 15% bereken**

- 1.7 Bereken die BTW–bedrag vir elkeen van die transaksies wat nie opgeteken is nie sodat jy die korrekte bedrag wat aan/deur die SAID vir BTW verskuldig is, kan bepaal.

Jou berekeninge moet die effek (+ of –) van elke transaksie op die bedrag wat aan die SAID verskuldig is duidelik aandui.

	Berekening	BTW–bedrag	Dui die effek op die SAID–bedrag aan (toename of afname)
	Foutiewe bedrag aan die SAID verskuldig		R39 000
1	$3\,220 \times 15/115$	420	Afname (420)
2	$2\,070 \times 15/115$	270	Afname (270)
3	$80\,000 \times 20\% = 16\,000 - 5\%$ $= 15\,200 \times 15/100$	2 280	Toename 2 280
	Korrekte bedrag BTW		40 59
	Verskuldig deur SAID	*Verskuldig aan SAID	

*Dui die korrekte opsie aan

VRAAG 2 MAATSKAPPY FINANSIËLE STATE**Verwys na die inligting aangaande Dhlamini Verspreiders Beperk.****BEREKENINGSPASIE**

Indien jy hierdie spasio vir berekeninge wil gebruik, benoem asseblief die besonderhede van die bedrag wat jy uitwerk duidelik. Alle finale bedrae moet korrek na die vraag oorgedra word.

Handelsvoorraadtekort
$6\,450\,000 + 16\,000 - 25\,000 - 45\,000 = 6\,396\,000$
Huuruitgawe (aansuiwering 7)
$25\,500 \times 10 = 255\,000$ <u>+8% (2 040)</u> $27\,540 \times 2 = \underline{55\,080}$ <u>310 080</u>

Direkteursgelde

$$2601000 \times 36/34 = 275400$$

$$+ 36 - 34$$

$$72250 = 76500 \times 2$$

$$\text{Deb } 76500 - 90000$$

$$\text{Kred } 76500 - 25000$$

2.1 Voltooi die Staat van Omvattende Inkomste (Inkomstestaat) van Dhlamini Verspreiders Beperk vir die jaar eindigende 29 Februarie 2024.

Verkope (18 450 000 – 56 000 – 32 400)	18 361 600
Koste van verkope (8 200 000 – 16 000)	(8 184 000) hakies
Bruto wins	Moenie bereken nie
Bedryfsinkomste	Moenie bereken nie
Kommissie–inkomste	62 700
Korting ontvang	186 000
Hanteringsfoo	500
Voorsiening vir oninbare skuld–aansuiwering	30 500
Wins op verkoop van bate	5 000
Bedryfsuitgawes	Moenie bereken nie
Reklame (160 600 + 14 600) × 12/11	175 200
Huuruitgawe	310 080
Bankkoste (31 600 + 850)	32 450
Versekering (73 500 + 6 500)	80 000
Direkteursgelde (2 601 000 × 36 /34 of + (76 500 × 2))	2 754 000
Verpakkingsmateriaal (90 000 – 6 300)	83 700
Water en elektrisiteit	86 700
Oninbare skuld	183 400
Ouditeursgelde	12 500
Salarisse en lone	Moenie bereken nie
Korting toegelaat	97 200
Handelsvoorraadtekort (6 450 000 + 16 00– 25 000 – 6 396 000)	45 000
Bedryfswins	Moenie bereken nie
Rente–inkomste (126 000 + 42 000) (126 000 × 1/3)	168 000
Netto wins voor rente–uitgawe	Moenie bereken nie
Rente–uitgawe	(1 081 300)
Netto wins voor belasting (2 197 090 + 941 610)	3 138 700 opgetel
Belasting vir die jaar (1 350 000 – 408 390)	(941 610) hakies
Netto wins na belasting	2 197 090

260 100 +
(25 000 + 51 500)
(9 000 – 13 500)

2.2 Voltooi die volgende aantekeninge by die finansiële state soos op 29 Februarie 2024:

2.2.1 **Handels- en ander ontvangbare rekeninge**

	Netto handelsdebiteure	Moenie bereken nie
-2 700	Debiteurekontrole (4 920 000 + (52 000 – 25 000) 27 000 — 32 40+ 500 +12 00	4 927 100
	Minus: Voorsiening vir oninbare skuld (191 000 – 30 500)	(160 500)
+ 2 040	Vooruitbetaalde uitgawes (25 500 – 25 500 + 27 540 27 540) + (13 500 [76 500 – 90 000])	41 040
	Opgelope inkomste	42 000
	SAID (Inkomstebelasting)	408 390
		Moenie bereken nie

2.2.2 **Behoue inkomste / Opgehoopte wins**

Saldo aan die begin van die jaar (45 000 000 – 38 730 000)	6 270 000
Netto wins na belasting	2 197 090
Terugkoop van aandele (1,70 × 100 000)	(170 000)
Gewone dividende	(1 804 000)
Betaal	700 000
Aanbeveel (4 600 000 × 24c)	1 104 000
Saldo aan die einde van die jaar	Moenie bereken nie

1 080 000 (45 000 000 × 0,24)	<p>Berekeningspasië vir die terugkoop van aandele:</p> $\frac{38\,730\,000 + 5\,890\,000}{4\,000\,000 + 600\,000} = \frac{4\,4620\,000}{4\,600\,000}$ <p>= 9, – 11,40 = 1,70</p> <p>Bykomende berekeningspasië vir die aantekening oor behoue inkomste/ opgehoopte wins:</p>
----------------------------------	--

2.2.3 Handels- en ander bedrae betaalbaar

Handelskrediteure (15 870 000 + 12 000 [6 000 + 6 000])	15 882 000
Opgelope uitgawes (14 600 + 51 500 [76 500 – 25 000]) of [+ 153 000 – 76 500 – 25 000]	66 100
Inkomste vooruit ontvang (70 000 – 62 700) kommissie-inkomste	7 300
Paaiement op korttermynlening (8 400 000 / 14)	600 000
Aandeehouers vir dividende	1 104 00
	Moenie bereken nie

VRAAG 3 KONTANTVLOEISTATE

Verwys na die inligting aangaande Nkosi Neon Bpk.

3.1 Voltooi die beleggingsaktiwiteiteafdeling soos wat dit in die Kontantvloeistaat vir die jaar geëindig 29 Februarie 2024 sal verskyn.

Kontantvloei uit beleggingsaktiwiteite	(2 715 000) opgetel
Vaste bates gekoop	(2 835 000) hakies
*Verkoop van vaste bates	420 000
*Toename in beleggings	(300 000) hokies

2 195 000

Berekening vir vaste bates aangekoop $(10\ 800\ 000 + x) = (395\ 000 [420\ 000 - 25\ 000] + 640\ 000 + 12\ 600\ 000)$ $= R2\ 835\ 000$
--

3.2 Bereken die belasting **betaal** vir die jaar geëindig 29 Februarie 2024.

$11\ 000 + 18\ 000 + x = 699\ 000$ $= R670\ 000$ $(2\ 330\ 000 \times 30\%) \text{ of } (2\ 330\ 000 - 1\ 631\ 000) \text{ of } (1\ 631\ 000 \times 30/70)$

3.3 Bereken die **totale dividende** (tussentyds en finaal) vir die jaar geëindig 29 Februarie 2024.

$(800\ 000 + 510\ 000 - 420\ 000)$ $= R890\ 000$

Fixed Assets		SARS (incl Tax)		Shareholders & Dividends	
10800000	395000 (42000 - 2500)	11000		800000	
2835000	640000	670000	699000 (-1631000 x 30/70)		42000 89000
	12600000				
		18000			

3.4 Voltooi die leningsrekening soos wat dit in die Algemene Grootboek vir die jaar geëindig 29 Februarie 2024 sal verskyn (geen datums of folionommers is nodig nie).

Lening: Kat Bank B6			
Bank (95 000 x 12)	1 140 000	Saldo a/b	6 500 000
		Bank	1 800 000
Saldo a/d	7 900 000	Rente op lening	740 000
	9 040 000		9 040 000
		Saldo b/d	7 900 000

3.5 Voltooi aantekening 1: Versoening tussen wins voor belasting en kontant uit bedrywigheede gegenerer.

Netto wins voor belasting (1 631 000 x 100/70)	2 330 000
Aansuiwerings vir:	
Wins op verkoop van bate	(25 000)
Waardevermindering	640 000
Rente-uitgawe	740 000
Bedryfswins voor veranderinge in bedryfskapitaal	3 685 000
Veranderinge in bedryfskapitaal	(60 000)
Toename in voorraad	(675 000)
*Toename / *Afname in ontvangbare rekeninge	154 000
*Toename / *Afname in bedrae betaalbaar (3 640 000 – 4 105 000 = 465 000 31 000 – 24 000 = 7 000 9 000 – 12 000 = 3 000 Aanvaar gedeeltelike kombinasies van bogenoemde en totaal 3 680 000 – 4 410 000 = 461 000 ^^)	461 000
Kontant uit bedrywigheede gegenerer	Moenie bereken nie

*Skrap wat nie van toepassing is nie of omkring die korrekte definisie van die beweging.

3.6 Bepaal die kontantbeweging vir die jaar en dui aan of dit n invloei of uitvloei van kontant was.

(126 000 + 7 000) = 133 000
(-84 000 + 10 000) = 74 000 = 207 000
Invloei/ Uitlei

VRAAG 4 VERVAARDIGING

Verwys na die inligting aangaande Caragh Kabels Bpk.

DEEL A VASTE BATES

4.1 Voltooi die uittreksel van die aantekening oor vaste bates vir die jaar geëindig 29 Februarie 2024 deur al die bedrae wat deur die asterisk (*) aangedui word, in te vul.

		Afleweringervoertuie	
Drawaarde op 1 Maart 2023		430 000 *	
Kosprys		940 000	
Opgehoopte waardevermindering		(510 000)	
Beweging		Moenie bereken nie	(103 200)
Byvoegings teen kosprys	A	440 000 *	
Verkope teen drawaarde		(34 000)	
Waardevermindering (78 000 + 24 000)	in sl B	(102 000) *	(327 200)
Drawaarde op 29 Februarie 2024		Moenie bereken nie	
Kosprys		1 060 000	
Opgehoopte waardevermindering		(326 000) *	

Berekeningspasie vir die aantekening oor vaste bates:

$$\begin{array}{r}
 940\,000 - 510\,000 = 430\,000 \\
 320\,000 - \frac{280\,000}{230\,000} - \frac{4000}{390\,000} \times 20? \quad 78000 \\
 620\,000
 \end{array}$$

A	Byvoegings teen kosprys $940\,000 + X = 320\,000 + 1\,060\,000$ $= 440\,000$
B	Waardevermindering op die oorblywende (ou) voertuie $430\,000 - 40\,000 = 390\,000 \times 20\% = 78\,000$
C	Opgehoopte waardevermindering op 29 Februarie 2024 $510\,000 + 102\,000 = 286\,000 + x = 326\,000$ of $430\,000 + 304\,000 (440\,000 - 34\,000 - 102\,000) - 1\,060\,000 = 326\,000$

Voertuie		Rek Dep op Voert	
940000	320000	286000	51000
440000	1060000	326000	102000 (78000 + 24000)

DEEL B VERVAARDIGING

4.2 Aantekeninge by Produksiekostestaat

4.2.1 Voltooi die grondstowweaantekening vir die jaar geëindig 29 Februarie 2024.

Grondstowwe	
Beginvoorraad	875 000
Aankope (3 140 000 – 65 000)	3 075 000
Verkwisting & Verlies (10 000 + 15 000) Aanvaar indien een of albei van aankope afgetrek is	(25 000)
Vraggeld op aankope	8 000
Eindvoorraad	(914 000)
	Moenie bereken nie

4.2.2 Voltooi die fabrieksboeksteaantekening vir die jaar geëindig 29 Februarie 2024.

Fabrieksboekste	
Indirekte arbeid	737 400
Verbruiksvoorraad (14 800 + 45 000 – 17 400) × 90%	38 160
Waardevermindering (47 000 × 2)	94 200
Diverse uitgawes (57 200 × 12/11) (+ 5 200) × 50%	31 200
Water en elektrisiteit	81 312
Versekering (31 200 × 5/3)	52 000
Sekuriteitskoste (149 500 × 900/1 300)	103 500
Voorraadverlies (10 000 – 8 000)	2 000
Verkwisting	15 000
	Moenie bereken nie

Berekeningspasie vir indirekte arbeid	
34 400 + 3 000 = 37 400 × 100/68	66000 + 77400 = 737400
= 55 000 + 6 450	– 23?
= 61 450 × 12	<u>36000</u> × 12
= 737 400	412800

4.3 Bereken die totale koste van produksie vir die jaar geëindig 29 Februarie 2024.

$$569\ 000 + x = 435\ 000 + 1\ 900\ 000 \quad (2\ 850\ 00 \times 100/150)$$

$$= 1\ 766\ 000$$

Voltooide goedere	
% 569000	Cos 1900000 (2850000 × 100/150)
TPC 1766000	% 43500

Totaal: 200 punte